

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 347/2018-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. novembra 2018 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Mojmíra Mamojku o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej spoločnosťou Viktória Hellenbart, advokátska kancelária s. r. o., Martina Rázusa 146/23, Lučenec, v mene ktorej koná advokátka a konateľka Mgr. Viktória Hellenbart, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 25/2018 zo 14. mája 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 25/2018 zo 14. mája 2018 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 25/2018 zo 14. mája 2018 z r u š u j e a v e c v r a c i a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia [REDAKOVANÉ] v sume 325,42 € (slovom tristodvadsaťpäť eur a štyridsaťdva centov) na účet jej právnej zástupkyne spoločnosti Viktória Hellenbart, advokátska kancelária s. r. o., Martina Rázusa 146/23, Lučenec, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 347/2018-13 z 11. septembra 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Tdo 25/2018 zo 14. mája 2018.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola rozsudkom Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 T 2/2017 z 23. februára 2017 uznaná vinnou zo spáchania pokračujúceho zločinu úverového podvodu podľa § 222 ods. 1 a 3 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a bol jej s použitím § 38 ods. 5 a § 42 ods. 1 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov a 6 mesiacov.

3. Proti tomuto rozhodnutiu súdu prvého stupňa sťažovateľka podala odvolanie, ktoré Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 3 To 62/2017 z 19. júla 2017 podľa § 319 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietol.

4. Druhostupňové rozhodnutie sťažovateľka napadla dovolaním z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. h) a i) Trestného poriadku, v ktorom namietala porušenie zákona v jej neprospech pri ukladaní trestu, ktorý jej mal byť uložený mimo zákonom určenej trestnej sadzby, za použitia asperačnej zásady, na použitie ktorej neboli podľa jej presvedčenia splnené zákonné predpoklady, a bez toho, že by konajúce súdy nižších stupňov jej použitie zvažili a vyhodnotili v súlade s nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012.

5. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Tdo 25/2018 zo 14. mája 2018 dovolanie sťažovateľky podľa § 382 písm. b) Trestného poriadku odmietol z dôvodu, že bolo podané neoprávnenou osobou.

6. Sťažovateľka tvrdí, že právny záver prijatý najvyšším súdom, spočívajúci v tvrdení, že *„Proti rozsudku, ktorý bol vyhlásený na základe prijatého vyhlásenia obvineného podľa § 257 odsek 5 Trestného poriadku, tak môže podať dovolanie iba minister spravodlivosti aj to iba s poukazom na dovolací dôvod podľa § 371 odsek 1 písmeno c) Trestného poriadku.“*, predstavuje zásah do jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie. Je presvedčená, že *«Citované ustanovenia § 257 Trestného poriadku upravujúce vyhlásenia obžalovaného a ich prijatie zo strany súdu, sa zaoberajú výlučne vyhlásením v otázke viny, výslovne uvádzajú, že súd po prijatí takéhoto vyhlásenia nevykonáva dokazovanie vo vzťahu k zisteniu viny obžalovaného, ale vykoná dôkazy súvisiace s výrokom o treste, náhrade škody alebo ochranného opatrenia. Tieto zákonné ustanovenia používajú aj výraz „v rozsahu“, čím jasne oddelujú účinky vyhlásenia o vine od ostatných okolností dôležitých pre rozhodnutie v trestnej veci.*

Vo vzťahu k trestu, ktorý je následne obžalovanému uložený, v prípade prijatia vyhlásenia o vine, súd poučuje obžalovaného iba v rozsahu podľa § 333 odsek 3 písmeno g) Trestného poriadku, či bol oboznámený s trestnými sadzbami, ktoré zákon ustanovuje za

trestné činy jemu kladené za vinu. Neoznamuje mu výšku trestu ako ani to, že tento musí prijať a nebude sa môcť voči nemu odvolať ani použiť mimoriadny opravný prostriedok.».

7. Podľa sťažovateľky jej právny názor podporuje aj skutočnosť, že krajský súd rozhodujúci o jej riadnom opravnom prostriedku, ktorý smeroval takisto iba proti výroku prvostupňového rozsudku o treste, nezamietol odvolanie ako podané neoprávnenou osobou, ale z dôvodu jeho nedôvodnosti.

8. Sťažovateľka zvýraznila, že „*Vyhlásením o vine predsa obžalovaný nevyhlásil, že prijíma akýkoľvek trest, ktorý mu bude uložený.*“. Preto výklad príslušných ustanovení Trestného poriadku zo strany najvyššieho súdu, ktorý odopiera právo na mimoriadny opravný prostriedok odsúdenému, ktorý podal vyhlásenie v súlade s § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, voči trestu, ktorý mu bol uložený mimo zákonom určenej trestnej sadzby, je podľa názoru sťažovateľky v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale aj so samotnými ustanoveniami Trestného poriadku a Trestného zákona upravujúcimi zásady ukladania trestov.

9. Podľa slov sťažovateľky vyhlásením, ktoré urobila podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, sa vzdala opravných prostriedkov „*čo do preukázania jej viny, čo zobrala v poučení zo strany súdu, ktoré jej bolo dané podľa § 257 odsek 5 Trestného poriadku na vedomie, ale nevzdala sa práva opravného prostriedku, či už riadneho alebo mimoriadneho voči výroku o treste, nakoľko o tom zo strany súdu ani nebola poučená v súlade s ustanovením § 257 odsek 5 Trestného poriadku, po vyhlásení rozsudku, kedy sa dozvedela výrok o treste aj využila svoje právo podať voči tomuto výroku odvolanie, o ktorom práve ju prvostupňový súd ihneď po vynesení rozsudku poučil.*“.

10. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že „*Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky číslo 5 Tdo/25/2018 zo dňa 14. 5. 2018 bolo porušené právo sťažovateľky garantované článkami 6 ods. 1 Dohovoru o základných ľudských právach a slobodách, ako aj právo sťažovateľky garantované 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.*“. Zároveň sa „*domáha zrušenia napadnutého Uznesenia Najvyššieho súdu SR číslo 5 Tdo/25/2018 zo dňa 14. 5. 2018 a vrátenia veci súdu na*

opätovné rozhodnutie“ a uplatňuje si „náhradu trov konania na odmene splnomocneného advokáta“.

11. Na základe výzvy ústavného súdu na zaujatie stanoviska k vecnej stránke prijatej sťažnosti predsedníčka najvyššieho súdu prípisom č. k. KP 3/2018-80 z 11. októbra 2018 predložila vyjadrenie predsedu vo veci konajúceho senátu najvyššieho súdu, ktorý okrem iného uviedol: „*Poukazujem na ustanovenie § 257 ods. 5 Tr. por., z ktorého je zrejmé, že po vyhlásení obvineného podľa § 257 Tr. por. je možné podať dovolanie len z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., čo v danom prípade splnené nebolo.*

V súvislosti s námietkou obvinenej je potrebné tiež poukázať na skutočnosť, že pokiaľ ide o namietanie neprimerane prísneho trestu, tak v danom prípade obvinenej táto námietka nenapĺňa predmetný dovolací dôvod, pretože trest bol obvinenej uložený správne a v súlade so zákonom, a to za spáchanie pokračovacieho zločinu úverového podvodu podľa § 222 ods. 1, 3 písm. a) Tr. zák. v rámci zákonom ustanovenej zvýšenej trestnej sadzby. Vzhľadom k posúdeniu osoby obvinenej Okresný súd Lučenec správne rozhodol o výške trestu obvinenej v súlade s jednotlivými ustanoveniami zákona, pričom pri určovaní výšky trestu prihliadol na spôsob spáchania činu a jeho následok, výšku spôsobenej škody, zavinenie, pohnútku obvinenej, priťažujúce a poľahčujúce okolnosti, ako aj na to, že obvinená bola už viackrát súdne trestaná, pričom mal na mysli aj ustanovenie § 34 ods. 1 Tr. zák. V neposlednom rade okresný súd správne prihliadol aj na vysoký vek a zdravotný stav obvinenej, keď obvinenej uložil primeraný trest odňatia slobody na dolnej hranici zvýšenej trestnej sadzby, a to v trvaní 6 (šesť) rokov a 6 (šesť) mesiacov. S odôvodnením postupu pri ukladaní trestu sa v dostatočnej miere vysporiadal okresný aj krajský súd, pričom dovolací súd sa v plnej miere s danými odôvodneniami stotožňuje a v podrobnostiach na ne odkazuje.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného možno konštatovať, že zo strany dovolacieho súdu nedošlo k porušeniu základných práv obvinenej, a preto považujem sťažnosť obvinenej za vecne neopodstatnenú a nedôvodnú. Sťažnosť obvinenej navrhujeme zamietnuť.“

12. Najvyšší súd zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

13. K vyjadreniu najvyššieho súdu (predsedu vo veci konajúceho senátu) zaujala sťažovateľka stanovisko z 24. októbra 2018, v ktorom okrem zopakovania podstatnej argumentácie uvedenej už v sťažnosti uviedla:

„Stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nereaguje nijakým spôsobom na mnou vznesené námietky nezákonnosti jeho postupu a nesprávnosti aplikácie právnych predpisov v podanej ústavnej sťažnosti.

Je len všeobecným konštatovaním o tom, že súd postupoval správne...

Najvyšší súd sa nevysporiadal s právnou argumentáciou podrobne rozvedenou v článku V sťažnosti, najmä nedal odpoveď na námietku protiústavnej aplikácie ustanovení Trestného poriadku v prípade o prípustnosti dovolania ak súd prijal vyhlásenia obvineného o vine podľa § 257 odsek 5 Trestného poriadku, ktoré nie je vyhlásením o vzdaní sa opravného prostriedku voči uloženému trestu, o ktorom som pri podaní vyhlásenia nemohla mať vedomosť, a keďže priznanie a urobenie tohto vyhlásenia mali byť súdom vyhodnotené v môj prospech, celkom prirodzene som očakávala nižší trest, než mi bol uložený, minimálne som očakával trest v zákonom určenej trestnej sadzbe, nie mimo nej.

Vyhlásenie o vine pred súdom prvého stupňa nemôže byť dôvodom na to, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol preskúmať zákonnosť uloženého trestu.

Výrok o vine je predsa niečo iné ako výrok o treste...

... Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom stanovisku nedáva podľa môjho názoru žiadne relevantné stanovisko, iba konštatuje, že súdy prihliadli pri určovaní výšky trestu na spôsob spáchania, činu, jeho následok, výšku spôsobenej škody, zavinenie, priťažujúce a poľahčujúce okolnosti, ale neuviedol, prečo bol trest uložený v zákonom určenej trestnej sadzbe, prečo boli splnené podmienky na použitie asperačnej zásady, hoci som namietala, že splnené neboli a to z celkom konkrétnych dôvodov, pretože pred uložením trestu s použitím asperačnej zásady, u skutkov, za ktoré mi súd ukladal trest neplatilo, že som ich spáchala potom, ako som už bola právoplatne uznaná vinnou za iný zločin.

... najvyšší súd, nedáva odpoveď na námietku, že ustanovenie § 257 odsek 5 Trestného poriadku, kedy mala byť odsúdená pri vyhlásení o vine poučená o následkoch tohto vyhlásenia, medziiným aj o tom, že súdom prijaté vyhlásenie o vine, ako aj súdom prijaté vyhlásenie, že nepopiera spáchanie skutku uvedeného v obžalobe, je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 odsek 1 písmeno c) Trestného poriadku, bolo účinne napadnuté odvolaním čo do uloženého

trestu a teda mi malo byť umožnené aj využitie dovolania, ako mimoriadneho opravného prostriedku čo do trestu, pretože tohto výroku sa moje vyhlásenie podľa § 257 odsek 5 Trestného poriadku netýkalo.“

14. Právna zástupkyňa sťažovateľky sa k upusteniu od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti nevyjadrila, avšak v zmysle poučenia o následkoch nevyjadrenia sa k tejto otázke uvedeného vo výzve ústavného súdu na zaujatie stanoviska k vyjadreniu najvyššieho súdu považoval ústavný súd súhlas za daný.

15. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

16. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

17. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

18. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

19. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri

uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

20. Podstata námietok sťažovateľky spočíva v tvrdení, že najvyšší súd svojim rozhodnutím sp. zn. 5 Tdo 25/2018 zo 14. mája 2018 v dovolacom konaní zasiahol do jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, a to tým, že jej dovolanie v rozpore s príslušnými ustanoveniami procesnoprávneho predpisu, ktorým sa konanie riadilo, odmietol podľa § 382 písm. b) Trestného poriadku ako podané neoprávnenou osobou.

21. Ústavný súd, prihliadajúc na sťažovateľkou uplatnené námietky, pristúpil k preskúmaniu napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu z hľadiska požadovanej ochrany základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

22. Z rozsudku okresného súdu č. k. 3 T 2/2017 z 23. februára 2017 vyplýva, že sťažovateľka bola uznaná vinnou zo spáchania pokračovacieho zločinu úverového podvodu podľa § 222 ods. 1 a ods. 3 písm. a) Trestného zákona a za to bola podľa § 22 ods. 3, § 38 ods. 5 a § 42 ods. 1 Trestného zákona odsúdená na súhrnný trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov a 6 mesiacov s jej zaradením na jeho výkon do ústavu s minimálnym stupňom stráženia.

23. Vyhláseniu označeného rozsudku okresného súdu predchádzalo prednesenie obžaloby a poučenie sťažovateľky predsedom senátu o jej práve urobiť niektoré z vyhlásení upravených v § 257 ods. 1 Trestného poriadku, ktoré využila a po porade s obhajcom podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku vyhlásila, že je vinnou zo spáchania všetkých skutkov uvedených v obžalobe. Okresný súd jej vyhlásenie prijal, preto dokazovanie vykonal iba v súvislosti s uložením druhu a výmery trestu a náhrady škody.

24. Po vyhlásení uvedeného rozsudku súdu prvého stupňa sťažovateľka podala odvolanie, v ktorom vyjadrila svoj nesúhlas s uloženým trestom odňatia slobody, ktorý považovala za neprimerane prísny a uložený bez prihliadnutia na okolnosti, ktoré mali podľa jej názoru potenciál ovplyvniť jeho výmeru v jej prospech.

25. V odvolacom konaní krajský súd vyhodnotil, že riadny opravný prostriedok sťažovateľky nie je dôvodný, preto ho uznesením sp. zn. 3 To 62/2017 z 19. júla 2017 podľa § 319 Trestného poriadku zamietol. S dôvodmi okresného súdu vzťahujúcimi sa na určenie druhu a výmery trestu sťažovateľke sa krajský súd stotožnil a osvojil si ich.

26. Uvedené rozhodnutie krajského súdu sťažovateľka napadla dovolaním z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. h) a i) Trestného poriadku.

27. Podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa.

28. Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia...

29. Mimoriadny opravný prostriedok sťažovateľky najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Tdo 25/2018 zo 14. mája 2018 odmietol podľa § 382 písm. b) Trestného poriadku, teda sťažovateľku nepovažoval za osobu oprávnenú podať dovolanie, a to vzhľadom na využitie

práva podľa § 257 ods. 1 Trestného poriadku pred súdom prvého stupňa a s tým spojenými účinkami uvedenými v § 257 ods. 5 Trestného poriadku.

30. Konkrétne v odôvodnení napadnutého rozhodnutia najvyšší súd uviedol:

«Zo spisového materiálu vyplýva, že obvinená na hlavnom pojednávaní po prednesení obžaloby a poučení predsedom senátu po porade s obhajcom urobila vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. b) Tr. por., že je vinná zo spáchania všetkých skutkov a následne súd podľa § 257 ods. 6 Tr. por. vyhlásenie obvinenej ohľadom jej viny prijal (č. l. 453). Zároveň bola predsedom senátu poučená o následkoch takého vyhlásenia.

Podľa § 257 ods. 1 Tr. por. po prednesení obžaloby predseda senátu poučí obžalovaného o jeho práve urobiť niektoré z vyhlásení, že a) je nevinný, b) je vinný zo spáchania skutku alebo niektorého zo skutkov uvedených v obžalobe, c) nepopiera spáchanie skutku alebo niektorého zo skutkov uvedených v obžalobe.

Podľa § 257 ods. 2 Tr. por. predseda senátu súčasne obžalovaného poučí o následkoch vyhlásenia podľa odseku 1 písm. b) alebo písm. c), a to v rozsahu podľa odsekov 5 a 8.

Podľa § 257 ods. 5 Tr. por., ak obžalovaný na hlavnom pojednávaní vyhlásil, že je vinný zo spáchania skutku alebo niektorého zo skutkov uvedených v obžalobe alebo urobil vyhlásenie podľa odseku 4, súd v tomto rozsahu postupuje primerane podľa § 333 ods. 3 písm. c), d), f), g), h) a zároveň obžalovaného poučí, že súdom prijaté vyhlásenie o vine, ako aj súdom prijaté vyhlásenie, že nepopiera spáchanie skutku uvedeného v obžalobe, je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Z vyššie citovaného ustanovenia vyplýva, že dovolanie možno podať aj proti odsudzujúcemu rozsudku okresného súdu, ktorý bol vydaný po prijatí vyhlásenia obvineného o priznaní viny. Nie je tam však špecifikovaný subjekt, ktorému toto právo prislúcha, preto je nevyhnutné z ďalších ustanovení Trestného poriadku vyvodiť subjekt - oprávnenú osobu v zmysle § 369 Tr. por. - na podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku v prípadoch podľa § 257 ods. 5 Tr. por.

Podľa § 369 ods. 1 Tr. por. dovolanie z dôvodov § 371 podá minister spravodlivosti len na podnet. Podnet môže podať osoba, ktorej zákon nepriznáva právo na podanie dovolania okrem osoby, ktorá nesplní podmienku dovolania uvedenú v § 372 ods. 1 Tr. por.

Podľa § 369 ods. 2 Tr. por. proti právoplatnému rozhodnutiu súdu druhého stupňa môže podať dovolanie z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1

a) generálny prokurátor proti ktorémukol'vek výroku,

b) obvinený vo svoj prospech proti výroku, ktorý sa ho priamo týka.

Ustanovenie § 369 ods. 2 Tr. por. neoddeliteľne nadväzuje na § 257 ods. 5 Tr. por., pričom zrozumiteľne a jednoznačne vymedzuje subjekty oprávnené podať dovolanie - oprávnené osoby a „okruh“ rozhodnutí, ktoré môžu dovolaním napadnúť. Proti rozsudku, ktorý bol vyhlásený na základe prijatého vyhlásenia obvineného podľa § 257 ods. 5 Tr. por., tak môže podať dovolanie iba minister spravodlivosti aj to iba poukazom na dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že obvinená nie je oprávnenou osobou na podanie mimoriadneho opravného prostriedku.»

31. Ústavný súd nemal pochybnosť o tom, že sťažovateľka sa dovolaním obrátila na najvyšší súd iba v súvislosti s rozhodovaním a rozhodnutím o uloženom treste. Jednoznačne o tom svedčí nielen tomu zodpovedajúce tvrdenie sťažovateľky v sťažnosti podanej ústavnému súdu a ňou uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, ale aj časť odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, v ktorej dovolací súd uviedol:

„Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. obvinená videla vtom, že súd prvého stupňa nesprávne použil ustanovenie § 38 ods. 5 Tr. zák., ako aj § 42 ods. 1 Tr. zák., nakoľko pre použitie § 38 ods. 5 Tr. zák. neboli splnené zákonné predpoklady... Podľa obvinenej je uloženie trestu odňatia slobody súhrnným rozsudkom v trvaní 6 rokov a 6 mesiacov neprimerané a súd takto uložený trest neodôvodnil inými skutočnosťami, než nesprávnou aplikáciou ustanovenia § 38 ods. 5 Tr. zák., je rozsudok v tejto časti nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov.“

32. Z citovanej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že dovolací súd v konečnom dôsledku nepriznal sťažovateľke postavenie osoby oprávnenej podať dovolanie z dôvodu predošlého uplatnenia postupu podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku v konaní pred okresným súdom, a s tým spojenými následkami tak, ako ich upravuje § 257 ods. 5 Trestného poriadku.

33. Podľa § 257 ods. 5 Trestného poriadku ak obžalovaný na hlavnom pojednávaní vyhlásil, že je vinný zo spáchania skutku... súd v tomto rozsahu postupuje primerane podľa § 333 ods. 3 písm. c), d), f), g) a h) a zároveň obžalovaného poučí, že súdom prijaté vyhlásenie o vine... je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c).

34. Citované ustanovenie najvyšší súd interpretoval tak, že keďže v ňom nie je špecifikovaný subjekt, ktorému prislúcha v takomto prípade podať dovolanie, je potrebné takúto oprávnenú osobu vyvodit' z ďalších ustanovení Trestného poriadku, a s poukazom na znenie § 369 ods. 1 a 2 Trestného poriadku dospel k záveru, že tak môže urobiť iba minister spravodlivosti a to iba z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (t. j. pri zásadnom porušení práva na obhajobu).

35. Podľa § 369 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 podá minister spravodlivosti len na podnet. Podnet môže podať osoba, ktorej tento zákon nepriznáva právo na podanie dovolania okrem osoby, ktorá nespĺňa podmienku dovolania uvedenú v § 372 ods. 1.

36. Podľa § 369 ods. 2 Trestného poriadku proti právoplatnému rozhodnutiu súdu druhého stupňa môže podať dovolanie z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1

- a) generálny prokurátor proti ktorémukoľvek výroku,
- b) obvinený vo svoj prospech proti výroku, ktorý sa ho priamo týka.

37. V danej veci nebolo sporným, že dovolaním napadnuté rozhodnutie bolo takým, proti ktorému je tento mimoriadny opravný prostriedok inak prípustný [svedčí o tom ustanovenie § 368 ods. 2 písm. h) v spojení s písm. a) Trestného poriadku]. Sťažovateľka ho ako odsúdená podala proti výroku o uložení jej trestu odňatia slobody, s ktorým nesúhlasila, teda proti takému výroku rozhodnutia súdu nižšieho stupňa, ktorý sa jej priamo dotýkal [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku]. Pokiaľ v konaní pred okresným súdom využila právo urobiť vyhlásenie o vine zo spáchania skutkov uvedených v obžalobe [§ 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku] a toto vyhlásenie okresný súd prijal, stratila možnosť takéto vyhlásenie o vine odvolať a zároveň v tomto rozsahu, t. j. v rozsahu priznania viny, podať

ako riadny, tak aj mimoriadny opravný prostriedok, okrem dovolania pre namietané zásadné porušenie práva na obhajobu (§ 257 ods. 5 Trestného poriadku).

38. Ústavný súd na tomto mieste pripomína, že nedisponuje oprávnením v napadnutej veci podávať výklad príslušných trestnoprocených noriem. Ten je zverený práve všeobecným súdom, ktoré sú „pánmi zákonov“. Rovnako tak nie je úlohou ústavného súdu rozhodnúť či je alebo nie je sťažovateľka osobou oprávnenou v tejto trestnej veci podať dovolanie. Úloha ústavného súdu v danom prípade spočíva v preskúmaní, či verdikt napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu má dostatočnú oporu v jeho jasnom, určitom a zrozumiteľnom odôvodnení.

39. Pokiaľ najvyšší súd výkladom aplikovaných ustanovení Trestného poriadku dospel k presvedčeniu, že v trestnej veci sťažovateľky môže dovolanie podať iba minister spravodlivosti z dôvodu závažného porušenia práva na obhajobu, potom je ústavný súd nútený uviesť, že dovolací svoju interpretačnú úvahu, na základe ktorej vyvodil ním prijatý záver, dostatočne jasne a zrozumiteľne neprezentoval. Zvlášť nejasnými sú nezohľadnenie okolnosti, že dovolanie sťažovateľky smerovalo proti výroku o treste (nie proti výroku o vine), ako aj celkové vylúčenie subjektov uvedených v § 369 ods. 2 Trestného poriadku ako oprávnených v tomto prípade dovolanie podať. Najvyšším súdom uplatnená interpretácia a aplikácia ustanovení § 369 ods. 2 Trestného poriadku v nadväznosti na § 257 ods. 5 Trestného poriadku podľa názoru ústavného súdu popiera ich znenie. Najvyšší súd pri svojej interpretácii celkom opomenul, že § 257 ods. 5 Trestného poriadku sa dotýka priznania viny a s tým spojenej nenapadnuteľnosti rozhodnutia dovolaním, čo sa týka viny, nie čo sa týka trestu a jeho výšky.

40. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru

ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy.

41. Podľa názoru ústavného súdu záver najvyššieho súdu nie je odôvodnený v zmysle požiadaviek vyžadovaných ústavnoprávnymi princípmi reflektujúcimi základné právo na súdnu ochranu. Ako z citovanej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, sťažovateľka sa napriek proklamovanému záveru dovolacieho súdu nedozvedela, na základe akých úvah konajúci súd dospel k presvedčeniu, že nie je osobou oprávnenou podať dovolanie proti rozhodnutiu, ktorého vyhláseniu predchádzal postup uplatnený podľa § 257 ods. 1 Trestného poriadku, ak nešlo o mimoriadny opravný prostriedok proti výroku o vine.

42. Vzhľadom na zistené skutočnosti ústavný súd nemôže inak iba konštatovať, že takto koncipované a formulované odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je nezrozumiteľné a nelogické, a to až do takej miery, že ním došlo k zásahu do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru), súčasťou ktorého je nepochybne aj požiadavka, aby sa príslušný všeobecný súd v konaní právne korektným spôsobom a zrozumiteľne vyrovnal nielen so skutkovými okolnosťami prípadu, ale aj s vlastnými právnymi závermi, ktoré ho viedli ku konkrétnemu rozhodnutiu. Podľa názoru ústavného súdu napadnuté rozhodnutie dovolacieho súdu uvedené atribúty nespĺňa.

43. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že neodmysliteľnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (napr. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09, II. ÚS 578/2015).

44. Ústavný súd navyše nemohol prehliadnuť okolnosť, že v obdobných trestných veciach, v ktorých odsúdení podali dovolanie, okrem iných aj z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. h) alebo i) Trestného poriadku, ich najvyšší súd akceptoval ako osoby oprávnené dovolanie podať, a to aj po tom, ako pred súdom prvého stupňa bol uplatnený postup podľa § 257 Trestného poriadku. Dovolací súd takto postupoval jednak pred vydaním aktuálne napadnutého rozhodnutia, napr. unesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tdo 16/2017 zo 17. januára 2018, ako aj po jeho vydaní, napr. sp. zn. 5 Tdo 6/2018 z 12. júla 2018 [v oboch bolo dovolanie odmietnuté podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, teda nie podľa § 382 písm. b) Trestného poriadku].

45. K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty (čl. 1 ods. 1 ústavy), ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva. Súčasťou uvedeného princípu je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. m. m. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95, II. ÚS 80/99), teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované (II. ÚS 243/05), pretože inak dochádza aj k porušeniu zásady právnej istoty a zákonom ustanovenej povinnosti pri zabezpečovaní jednoty rozhodovania. Za diskriminačný možno považovať taký postup, ktorý rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom ho nemožno objektívne a rozumne zdôvodniť (m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, II. ÚS 243/05).

46. Aj uvedená skutočnosť pridáva na opodstatnenosti záveru o zásahu dovolacieho súdu do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

47. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Tdo 25/2018 zo 14. mája 2018 porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

48. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

49. S ohľadom na skutočnosť, že ústavný súd sťažnosti vyhovel a rozhodol, že najvyšší súd napadnutým uznesením porušil základné právo sťažovateľky zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 25/2018 zo 14. mája 2018 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku tohto nálezu).

50. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

51. Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol aj o úhrade trov konania, ktoré sťažovateľke vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním a ktoré právna zástupkyňa sťažovateľky vyčíslila v sume 325,42 €.

52. Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2017, ktorá bola 921 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2018. Úhradu priznal sťažovateľke za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie písomnej sťažnosti ústavnému súdu; za stanovisko k vyjadreniu najvyššieho súdu si právna zástupkyňa sťažovateľky trovy neuplatnila) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 153,50 € [1/6 výpočtového základu (§ 11 ods. 3 vyhlášky)], čo spolu s paušálnou náhradou niektorých hotových výdavkov (režijný paušál)

za každý úkon právnej služby v sume po 9,21 € [1/100 výpočtového základu (§ 16 ods. 3 vyhlášky)] predstavuje sumu 325,42 €.

53. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 3 výroku nálezu).

54. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2018